

la humanitat

Fundador: LLUIS COMPANYS

Segona Epoca
Any I - Núm. 4

Solicitado el Registro como artículo de Segunda Clase en la Adm. de Correos de México, D. F.

Editor: M. Rouret Callof
MEXIC, D. F., Juliol-Agost de 1943

“Repetidament Catalunya hauria intentat inútilment reivindicar els seus drets davant d'un Estat espanyol incomprensiu i descrèpit. Calgué la implantació de la República, que va donar a Espanya un clima de llibertat i de comprensió, perquè comencés a tenir satisfacció la més viva de les ànsies del nostre poble.”

President COMPANYS

L'establiment de noves monarquies és impossible, perquè equivaldria a una aberració històrica, i tot intent d'una restauració dels Borbons a Espanya constitueix un atemptat contra el progrés, contra el dret internacional i contra l'esperit democràtic que informa la lluita de les nacions unides en l'hora present

EDITORIAL CATALUNYA DINS DEL COR

Per A. BLADE I DESUMVILA

Seria una manca de visió imperdonable no haver-se adonat a hores d'ara del respir de joia i de satisfacció que ha produït entre els elements amb sentit polític i afany constructiu que formen el gros de l'emigració democràtica peninsular el resultat de la reunió que mai com en aquesta avinentesa pot qualificar-se d'històrica, celebrada el dijous dia 5 d'agost i a la qual assistiren delegacions d'Esquerra Republicana de Catalunya, Partit Nacionalista Basc, Izquierda Republicana, Unión Republicana, Partido Federal, Acció Catalana i Acció Republicana Española.

Els acords fets públics per la premsa diària mexicana han estat els motivadors d'aquella satisfacció, satisfacció que no s'ha de limitar a ésser constatada com un estat conformista passivament acceptat, sinó que ha de comportar les naturals deduccions traduïdes en activitats que d'ara endavant puguin ésser una garantia de cara a un futur polític que a tots, més o menys, ens espera.

No caldria ni parlar —car per altra banda no haurà estat motiu de sorpresa per a cap republicà— de la unanimitat recaiguda en la reunió del 5 d'agost en acordar un refús directe i categòric a la possibilitat d'una nova —però que fora vella i podrida de tres segles— entronització borbònica sobre les ruïnes de l'Estat espanyol, enrunat precisament per la política dels Borbons entre mars de sang i tempestes d'odi, i quan encara en resten les tràgiques desferres d'un cap a l'altre d'Espanya. Enmig de la lluita actual, dins de la qual la República espanyola en fou la primera víctima propiciatòria, en moments que el món es desentrança per tal de donar a llum noves formes de progrés polític i social, la restauració d'una dinastia que ha estat sempre l'encarnació de les forces regressives seria no sols un contrasentit històric, sinó un escarni que recauria damunt de tots els pobles que vessen ara llur sang per a defensar l'existència d'allò pel qual van morir els republicans peninsulars. Democràcia, dret internacional, principis nacionals, justícia social, llibertat, tots els postulats concretats en la Carta de l'Atlàntic signifiquen encara alguna cosa perquè els Estats que diuen defensar-los no tinguin en compte que si es realitzés el propòsit de restauració assenyalat es perpetraria una immortitat sense cap justificació i que la pau no pot ésser assegurada mentre restin pobles sota les urpes totalitàries.

Malgrat l'evidència del que afirmem, era indispensable que la veu unànim de les forces democràtiques a l'exili es fes sentir per tal de fixar una posició conseqüent i enlairar la bandera d'un comú denominador d'integritat moral, assenyaladora, al mateix temps, per a nosaltres catalans d'un principi d'entesa amb la democràcia espanyola, sense la més petita renúncia ideal i sense cap intent de minvar ni una de les possibles aspiracions que les lluites i les vicissituds històriques hagin fet cristallitzar en la voluntat del poble de Catalunya. Per aquesta banda, Esquerra Republicana de Catalunya, d'acord amb el seu historial que encimben les grans figures de Francesc Macià i de Lluís Companys no deixarà mai cap porta tancada, però com a partit que ha sabut aliar tothora els principis idealistes que figuren a la base del seu programa amb normes tàctiques que defugen la fantasia incontrolada, escaixidora sovint, però en cap ocasió constructiva, té un concepte clar de la realitat present perquè coneix l'abast de les possibilitats que l'hora actual del món —l'hora precisa d'ara— ens pot oferir. D'acord amb aquesta realitat, Esquerra Republicana de Catalunya considera que el primer pas indispensable per al recobriment de les llibertats que ens foren vilment arrebastades ja ha estat donat, atès que la divisió entre les forces que aspiren al dit recobriment impossibilitava tota actuació coherent i feia inoperant qualsevol propòsit d'actuació futura.

Caldria una miopia política vorejant la manca absoluta de visió per a no comprendre que la iniciativa llençada pels sectors republicans i nacionalistes assenyalava l'únic espill que existeix per a donar el tret de gràcia a la carcassa del règim franquista ja trontollant pel rebot dels cops que les nacions unides engeguen al feixisme internacional. Aquesta acció hauria d'ésser combinada diplomàticament i no es descobrir res de nou afirmar que bona part dels dubtes i de les suspicacions que perduren en els centres directius de les democràcies en lluita han estat sostinguts per l'actitud desorientada i completament negativa dels sectors republicans a l'exili. Això és tan evident, que fins aquells comentaristes internacionals no vinculats d'una manera directa al problema que és per nosaltres essencial, però que simpatitzen amb la nostra causa, ho assenyalen d'una forma precisa en llurs comentaris. La prova més recent ens és donada pel llibre La España de Franco, del periodista nordamericà T. J. Hamilton, el qual, advocant pel restabliment de la legalitat republicana, es plany de les divisions d'aquells que a l'exili continuen representant-la. Acabar amb aquestes divisions per tal de coordinar tots els esforços encaminats a un mateix fi, establir normes d'entesa política, fer possible, en una paraula, el renaixement de la República i de la llibertat de Catalunya i d'Euskadi és el deure de tots tal com ha estat comprès i segellat en la reunió del dia 5 d'agost del 1943, reafirmada, si es pot dir així, per les paraules sinceres i emotives pronunciades pel president del Parlament de la República, senyor Martínez Barrio, en la conferència que donà en el teatre de Belles Arts a l'endemà

Entre els llibres —no molt nombrosos, per cert— que avui podem veure cada dia en la pau de la llar familiar retrobada sota el cel de la terra que ens acull, n'hi ha un que ens és particularment estimable. És un llibre que amb prou feines si es pot qualificar de llibre. Són tot just una trentena de pàgines relligades discretament amb feble cartolina. Sobre la coberta i damunt per damunt d'un gravat minúscul i ja mig esboïrassat —una dona jove donant menjar als ocells— s'hi llegeix el nom de l'autor i el títol del petit llibre. Pere Coromines. —Elogi del paisatge català.

Aquesta obreta que un dia a Montserrat, durant la guerra, ens va posar a les mans, en delicat obsequi, un bon amic nostre —l'il·lustre pintor Anglada-Camarasa—, ens ha acompanyat a través de totes les vicissituds del nostre exili. Així que ens és cara, tant per les circumstàncies que la seva possessió ens evoca com pel nom del seu autor —l'inoblidable Don Pere, mort lluny de la terra i del paisatge que va cantar—, i d'una manera especial pel seu contingut invaluable i suggeridor, amarat de les més pures essències de la Pàtria.

L'Elogi del paisatge català ens ha confortat sempre que una hora trista —i han estat moltes— ha vingut, durant les anyades d'exili, a enterbolir la nostra confiança en el destí de Catalunya; car Don Pere va escriure el seu Elogi en estat de gràcia patriòtica, amorosament i sensual, amb el cor i amb la sang, tal com potser mai no va escriure cap altra de les seves obres. Aquesta gràcia i aquest amor, en llegir l'Elogi se'ns encomanen, i en acabar la seva lectura ens sentim catalanament rejevenits com per l'obra d'un beuratge espiritual de fe i abrandament patriòtics. La tesi, si es pot dir així, d'aquell Elogi s'encamina —i ho aconseguim— a provar que el poble de Catalunya és un producte secular del paisatge que l'envolta. I acaba per afirmar profeticament que «si fos tan gran la nostra desventura que la gent catalana fos del tot dominada, esclavitzada i totalment destruïda, i no restés ni una dona catalana per a parir, amb la sang dels vencedors, amb aquestes o amb unes altres aparences, el nostre paisatge tornaria a produir, amb els segles, una altra raça tan essencialment catalana com la nostra.»

mateix de la reunió que hem comentat. Sigui quina sigui la posició política de cadascú, no pot haver ningú que en aquestes hores es negui a signar les paraules del senyor Martínez Barrios: «Llamo al sentido de la responsabilidad a todos los hombres que la tienen dentro de la emigración para decirles que si se desaprovecha la coyuntura histórica que nos ofrecen las actuales circunstancias seremos reos ante la Historia y ante nuestro pueblo de haber incumplido nuestro deber.»

I sempre és en funció del compliment del nostre deure, és a dir, d'allò que cal, d'allò que moralment cal fer, del que depèn el nostre esdevenidor.

Així va escriure l'autor de *La vida austera* a Toledo, un dia del mes d'octubre de l'any 1931, lloc i data que no deixen de tenir també la seva significació. I bé: jquan més endins de la nostra ànima no ressonen les paraules transcrites que la major part d'aquelles veus que es creuen —accidentals i anecdòtiques— pels camins de la nostra expatriació! Perquè nosaltres som dels que creiem que la confiança en la perennitat de Catalunya, per sobre de tota contingència, és com el signe de la vera condició dels patriotes. Es, diríem, com la prova del foc dels nostres amors, projectar-los en perspectives d'eternitat.

Es possible que el fals realisme d'una concepció migradament política menyspreï el que pugui haver de sentit místic en les nostres paraules. Però tots aquells que sentin la seva condició de catalans, no en funció de determi-

nades ideologies —per nobles i desinteressades que siguin—, sinó per raó de la seva consubstancialitat indefugible amb l'esperit —llengua, nissaga, cultura— de la terra que ens va engendrar, comprendran la nostra posició. Quan es porta Catalunya al cor no es té la necessitat de portar-la a cada moment a la boca. Aquell gran revolucionari i patriota francès (més revolucionari que patriota) que va dir que «no és possible d'emportar-se la pàtria a la sola de les sabates» no va pensar que hi ha un lloc millor que els peus per a guardar els grans sentiments. A les seves paraules nosaltres oposaríem les d'un altre patriota —català aquest: Antoni Rovira i Virgili—, pronunciades un dia a Montpeller tot parlant de la nostra tragèdia: «No enyoro Catalunya ni l'enyoraré mai —ens va dir aquell bon amic—, perquè en deixar la nostra terra, Catalunya va venir amb mi, dins del meu cor.»

Mèxic, gener del 1943.

ELS 'PATRIOTISSIMS'

Per PERE ROCA

Si fos possible de cercar i trobar —amb llanterna o sense llanterna— en el camp divers de la geografia i de la política trepitjat des de fa quatre anys pels catalans expatriats l'home diogenès, tot seny i perfecció, i, a més, català, i se li pogués demanar un parer sobre l'actitud dels seus connacionals a l'exili, és de creure que si es dignés respondre, la seva resposta fóra escruixidora. Sortosament, aquest home no existeix, car la perfecció no és d'aquest món, i potser més val així, car no hi hauria res més inútil que un món perfecte.

Els catalans participem, com és natural, de tot allò que l'introlable de Diogenès ens retreuria. Passions, vicis, defectes... Són, al fi i al cap, fenòmens amplament humans i els fills de Catalunya en participem, si fa o no fa, en la mesura dels altres fills de la terra. Però...

Però hi ha en el fons d'algunes ànimes catalanes, al costat de les imperfeccions generals de l'espècie, un sediment estrany, impropï d'un poble que ostenta el seny com un atribut espiritual, una mena de passió destructiva, cruel gairebé sempre, l'origen de la qual no ens veuríem amb cor d'escatir, però que segurament descausa sobre un complex d'impotència moral que per reacció es complica amb esclats de mega-

lomania patriòtica convertida, aquesta, sense cap vergonya, en bandera de combat. Trista bandera!

L'estimat i inoblidable Don Pere Coromines tenia una manera pintoresca de qualificar tota mena de gent d'aquella especial natura. —Hi ha homes de mala llet —deia— que pateixen ràbies de franc.

Una de les principals característiques de les secrecions productores de la megalomania patriòtica la trobem en el fetomen següent, repetidament manifestat, públicament i privada: Tot aquell català que a hores d'ara no s'ha proclamat independentista, és a dir, *patriotíssim*, i que no està d'acord amb el manifest tal del *grop qual*, i no vol renegar de les institucions polítiques de la Pàtria i s'entesta a considerar alguna cosa les *patums* anomenades Bosch-Gimpera, per exemple, i no està disposat a matar tot el que és gras i a no deixar res per verd... aquest català és un botifler infecte, un miserable traïdor, un venut als espanyols, indigne de que el més insignificant del *patriotíssim* li miri la cara.

Podria semblar que exagerem la qüestió pel gust de fer facècia. Al contrari. Constatem un fet lamentable sense passió en la història dels moviments nacionals i ens dol que siguin fills de Catalunya els monopolitzadors d'aquest trist privilegi, sobretot en hores decisives en les quals la solidaritat catalanista, cultural, sentimental i política, hauria d'ésser la suprema preocupació.

N'hi ha prou amb donar una ullada als fulls periòdics dels *patriotíssims*, per adonar-se del seu contingut malaltís, saturat de ràbies gratuïtes, antipatriòtic, en

(Segueix a la pàgina 2.)

DELS PRINCIPIS BASICS D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA APROVATS EN L'ASSEMBLEA DE CONSTITUCIO DEL PARTIT, CELEBRADA A BARCELONA PEL MARÇ DEL 1931:

«ESTIMANT D'INDISCUTIBLE EVIDENCIA LA PERSONALITAT NACIONAL DE CATALUNYA PER LES CIRCUMSTANCIES HISTORIQUES, GEOGRAFiques, LINGÜÍSTIQUES, ECONOMIQUES I, MES ENCARA, PER LA VOLUNTAT INDESTRUCTIBLE DELS CATALANS, TOT RESERVANT AL POBLE CATALA L'US DE LA FACULTAT AUTO-DETERMINADORA, QUE LI COMPETEIX PER DRET PROPI, CONSIDERA L'ASSEMBLEA NECESSARIA PELS SUPREMS INTERESSOS DE FRATERNITAT UNIVERSAL, I PARTICULARMENT PER RAONS D'ORDRE HISTORIC I GEOGRAFIC, LA FEDERACIO DE CATALUNYA AMB ELS ALTRES POBLES IBERICS.

»DECLARA QUE UNICAMENT POT ESSER AQUESTA FEDERACIO AMB ELS POBLES IBERICS REGITS DEMOCRATICAMENT, PACTANT DIRECTAMENT AMB ELS PER MITJA DELS SEUS LEGITIMS REPRESENTANTS, UN COP ASSOLIDA LA LLIBERTAT DE CATALUNYA.»

ELS JOCS FLORALS D'ENGUANY

Tal com prometiem als nostres lectors en el número passat de LA HUMANITAT, avui podem donar una informació més detallada del que foren els Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a Santiago de Xile el dia 16 de maig propassat.

Donem en primer lloc el resultat del magne concurs fent esment de les obres i dels autors premiats.

PREMIS ORDINARIS

FLOR NATURAL. — Atorgada al poema de Pere Quart (Joan Oliver), que porta per lema *Infinita fortuna de la sang*.

ENGLANTINA. — Concedida a la poesia *Entre l'angoixa i l'esperança*, de Domènec Perramon.

VIOLA. — Obtinguda per la poesia *Al Crist vora la mar*, de Josep Carner.

ACCESIT A LA FLOR NATURAL. — Guanyat per *Presència inmemorable*, d'Agustí Bartra.

COPA ARTISTICA. — Atorgada al llibre *Relacions*, de Joan Oliver.

PREMI FASTENRATH. — Al poema *Nabi*, de Josep Carner.

PREMI CONCEPCIO RABELL. — Al llibre *Les formes de la vida catalana*, de Josep Ferrater i Mora.

PREMIS EXTRAORDINARIS DE POESIA

DEL CENTRE CATALA DE MONTEVIDEO. — Llibre de poemes *Recull*, d'Artur Bladé i Desumvila.

DEL CENTRE CATALA DE SANTIAGO DE CUBA. — *Nits* (fragment), de Gràcia B. de Llorenç.

PREMIS EXTRAORDINARIS DE PROSA

Llibres:

Ruta d'Amèrica, de Domènec Guansé.

El futur de Catalunya, de Jordi Arquer.

Les tres gràcies de Catalunya, de Pere Mas i Perera.

PREMIS PER A ESCRIPTORS DE LLENGUA NO CATALANA

Traduccions:

Traducciones de Carles Riba, d'Octavio Barros.

Les Elegies de Bierville (Carles Riba), de Blanca Luz Brum.

Don Manuel Montt, de Januario Espinosa.

Un héroe y su influencia en la vida chilena, de Caupolicán.

NOTES INFORMATIVES

El magne concurs, el resultat del qual acabem de transcriure, tingué lloc en el gran Teatre Municipal de la capital xilena. És impossible de descriure l'aspecte que oferia el teatre. Només cal dir que uns dies abans de la Festa ja s'havien exhaurit totes les localitats (Anfiteatre i cinc estages).

L'ornamentació de la llotja escènica de l'esmentat Teatre fou artísticament preparada d'acord amb la magnitud i significat de la Festa: l'estrada —amb els llocs destinats a la Reina i a les vuit dames de la Cort d'Amor—, voltada en semicercle pels seials de les personalitats integradores del consistori de Mantenedors, del Patronat i del Comitè Executiu dels Jocs. El doser del tron de la Reina ostentava la bandera de Catalunya.

L'acte començà a les 7 de la tarda i finí dues hores i mitja després.

(Segueix a la pàgina 2.)